

TIL SKOVGÆSTEN

Vi byder Dem velkommen til en vandretur i vore skove. Der er følgende begrænsninger på adgangen til området:

- Færdsel i skovene må kun ske til fods og på cykel. Færdsel til fods må kun ske ad stier og anlagte veje. Færdsel på cykel må kun ske ad befæstede stier og anlagte veje.
 - Hunde skal føres i snor af hensyn til vildtet.
 - Brug af åben ild er ikke tilladt. Træer og buske må ikke beskadiges, ligesom grene og kviste af pyntegrønt ikke må indsamles.
 - Færdsel og ophold må kun finde sted i tiden fra klokken 7 til solnedgang. Støgende adfærd bør undgås.
 - Ophold må ikke finde sted inden for 150 m fra beboelses- og driftsbygninger.
 - Anvisninger på opstillede skilte skal følges.
- lovrigt er adgangen undergivet miljøministeriets bestemmelser for færdsel og ophold i private skove.

HEDESELSKABET



SIGNATURFORKLARING

 offentlig vej

 skovvej

 skovspor, sti

 dige

 vandløb

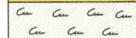
 bevoksningsgrænse

1925 bevoksningsens anlægsår

 løvskov

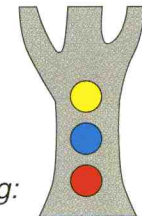
 nåleskov

 eng, mose

 lyng

 spadsereruter

ruteafmærkning:



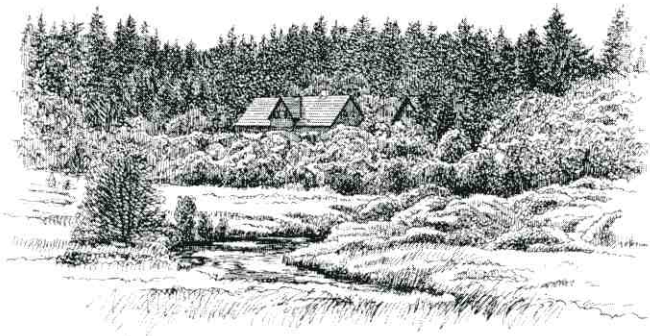
parkering

TURE I DANSKE SKOVE

Udgivet af
DANSK SKOVFORENING

BIRKEBÆK

JYLLAND



Birkebæk skovridergård

BIRKEBÆK PLANTAGE

Birkebæk udgør den sydøstlige del af det ca. 3.000 ha. store plantagekompleks Birkebækkomplekset sydvest for Herning.

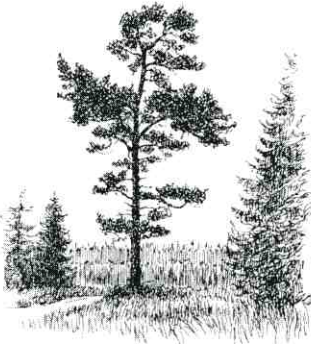
Plantagen er geologisk set beliggende på en såkaldt bakkeø, Skovbjergbakkeøen, som udgør resterne af det gamle morænelandskab fra næstsidste istid. Dette landskab blev ikke tildækket af det hav af sand, som smeltevandsfloderne i sidste istid for 15.000 år siden sendte ud over Vestjylland.

Det var hedeopdyrkingens forkæmper, Enrico Dalgas, der påviste, at det var hér på den bedre del af de jyske heder, man først og fremmest skulle sætte ind med opdyrkningsprogrammet. Egnen syd for Herning rummer med sine egekrat og gamle stednavne mange vidnesbyrd om ældre tiders skove, og det var derfor helt naturligt, at Det danske Hedeselskab i 1875 sammen med familien Westenholz købte gården Birkebæk med et jordareal på 750 ha., hovedsagelig hede.

I de følgende år blev der af Hedeselskabet udført et stort forsøgsarbejde med plantning af nåletræer på heden. Mange træarter blev anvendt, men rødgran blev den eneste, der gav et nogenlunde sikkert resultat; For at få plantningerne til at lykkes var det i vid udstrækning nødvendigt at pløje heden samt at anvende bjergfyrrer som hjælpetræer i rødgranplantningerne. Hjælpetræer plantes for at skåne den egentlige bestandstræart mod klimaets skadelige påvirkninger.

PLANTAGENS DRIFT

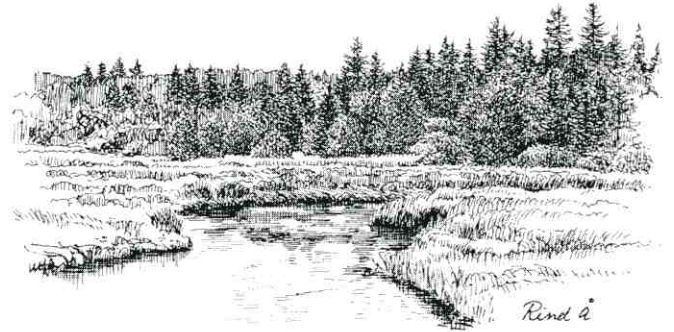
Det første registrerede salg fra Birkebæk i 1884 udgjorde 8 m³ østrigsk fyr. Omkring århundredskiftet blev der påbegyndt en fabrikation af trækul, og der blev bygget 2 tjæreovne efter russisk model. Efterhånden oparbejdedes et salg af brænde og senere af hegnspele og gavntræ, hvorefter trækuls- og tjærebrændingen gik tilbage, for til sidst at ophøre. I 1930 anlagdes en lille fabrik til fremstilling af fyrrenåleolie. Denne produktion er også indstillet. Nu 120 år efter iværksættelsen af plantningerne andrager den årlige hugst i Birkebæk 4.300 m³ til forsyning af savværker, spånpladeindustrier med videre.



For hele plantagekomplekset er den årlige hugst ca. 14.000 m³.

Forandringen fra lynghede til nåletræplantage har betydet meget for dyrelivet. Urfuglen er til eksempel en dyreart, der forsvandt ved plantagens opståen, mens der nu står en fast bestand af kron- og råvildt i området. Det planteliv, der findes i nåleskove, har forlængst indfundet sig.

Plantagen har i de seneste år skiftet karakter. Fra de hidtil gamle bevoksninger af ensaldrende rødgran, til næste generation af forskellige nye nåletræarter i den egentlige produktionsskov, omkranset af løvtræbælter langs udkanter og veje. Det har nemlig vist sig, at når der er tilvejebragt et bedre skovklima med læ og en mere næringsrig jordbund, så trives både bøg og eg samt ædelgran, grandis, sitka, serbisk gran og japansk lærk udmærket. Den velprovede rødgran vil også fremover i meget vid udstrækning finde anvendelse. Plantagen vil således stedse være under opbygning og forandring, så at området i fremtiden vil kunne byde på et mere varieret skovbillede.



Rind Å

RIND Å TUREN

Den første del af turen er henlagt til terrænet med enge, å-skrænter og egekrat langs Rind Å. Den sidste del af turen er henlagt til et typisk plantageområde, vekslende med gamle bevoksninger og nyplantninger.

GUL TUR (2, 3 og 5 km - 1/2, 3/4 og 1 1/4 time)

Turen udgår fra den østlige parkeringsplads, hvor den gamle Birkebæk skovridergård var beliggende. Gå ad vejen mod Arnborg og drej kort før skovarbejderboligen »Birkely« til venstre gennem ung



egeskov. Følg nu veje og stier mærket med GUL farve. Efter en vandring på en halv kilometer, står De pludselig ved skrænterne ned mod Pind Å. Stien snoer sig langs åen forbi spejderhytten og ned over træbroen, der fører over Birkebækken. De kan nu vælge at afslutte turen og gå til parkeringspladsen, eller De kan fortsætte langs åen. Omkring århundredskiftet blev engene langs åen overrislet ved hjælp af vandingskanaler, og der udfoldede sig hér i høslettiden et virksomt liv.



Udsigt over Ronden

Hvor ruten forlader åen og svinger ind i skoven, kan De mellem træerne skimte den nye skovridergård, som er opført i 1968 og nu er privatbolig. På vej ind i plantagen passerer De en lille opdæmmede skovsø. Turen fortsætter gennem gamle rødgranbevoksninger og nyplantninger med ædelgran, lærk, grandis og sitka. Den sidste del af GUL tur går langs Ronden tilbage til parkeringspladsen.

RUNDT OM RONDEN

Turen går hovedsagelig gennem ung granskov, som undervejs brydes af de åbne partier ved Ronden og Mergelgravsbakkerne.



Mergelgravsbakkerne

BLÅ TUR (4 og 5 km - 1 og 1¼ time)

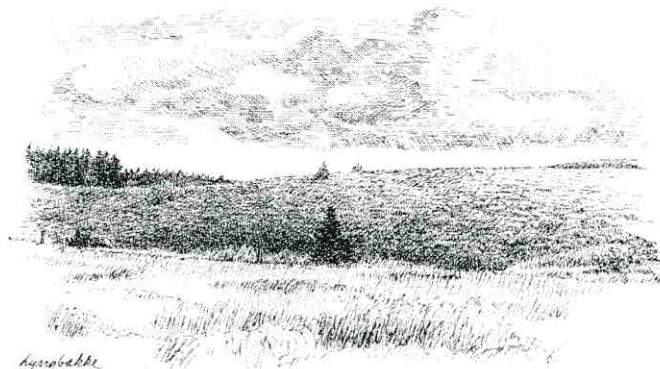
Fra den vestlige parkeringsplads ved landevejen Studsgård-Arnborg går De ad Brede Lyngvej og følger ruten mærket med BLÅ farve. Midtvejs passerer Ronden, en mose, hvorfra vandet gennem Birkebækken løber ud i Rind Å. Den flade mose med de kuplede pilebuske og spredte graner strækker sig smukt gennem plantagen. Ronden har tildels tidligere været dyrket, men henligger nu i fri natur. I morgen- og aftentimerne er der her gode muligheder for at se kron- og råvildt fouragere. BLÅ tur deler sig ved det frilagte lyngareal Mergelgravsbakkerne, hvor De enten kan vælge at fortsætte ad den vestige rute, der går tilbage langs Ronden, eller De kan spare 1 km og gå den korteste vej tilbage til parkeringspladsen.

LYNGTUREN

Turen går langs med Ronden. Desuden kommer De på turen over et højtbeliggende hedeareal, hvorfra der er en glimrende udsigt over det tilstødende agerland.

RØD TUR (4 og 5 km - 1 og 1¼ time)

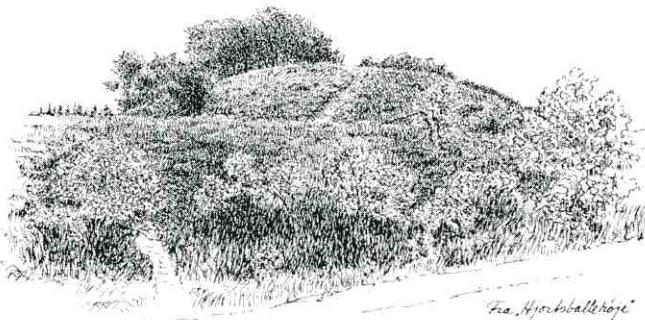
Hér kan startes fra begge parkeringspladser, hvor RØD markering følges. Denne tur åbner mulighed for at gøre afstikkere undervejs, enten ad GUL rute til Rind Å eller ad BLÅ rute over Mergelgravsbakkerne.



Lyngbakke

HJORTSBALLEHØJE

I den nordlige del af Birkebækkomplekset ligger 2 bronzealderhøje. De indtager en fremtrædende plads i Hedeselskabets historie, idet det var herfra, selskabets stifter, Enrico Dalgas, ofte skuede ud over den kommende plantningsopgave. Mange forstlige ekskursioner har haft deres udgangspunkt fra disse høje. Man kommer til Hjortsballehøje ved at køre 4 km ad landevejen mod Studsgård.



Fra Hjortsballehøje

Udgivet med støtte af Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen 1996
Illustrationer og lay-out: Thor Axelsen Drejer

